

החורבה שהפכה לארמון

העלייה הראשונה, ממייסדי ראשון לציון, ממקימי בנק אוצר התיישבות היהודים ולאחר מכן מנהלו הראשון של בנק אנגלו-פלשתינה, שלימים הפך לבנק לאומי.

שם של בני הזוג מונצח עד היום בקריית אונו, שבמרכזה ניצב כיום "פארק רייספלד", שלידי נבנו מגדלי "שכונת רייספלד" היוקרתית. שניהם הוקמו על שטח "פרדס רייספלד" שהשתרע על פני 400 דונם. ספק אם מישוה מתושבי קריית אונו כיום יודע מיהו אותו רייספלד, ששמו נישא בפי כל בעיר.

קרל רייספלד נפטר ב-1972 ואילו רעייתו אלה האריכה ימים עד שנת 1999, כשנפטרה בגיל 99. בחייהם הם נודעו כנדבנים, שהקימו קרן תרומות עתירת ממון, שהעניקה מענקים ותרומות, בעיקר למוסדות חינוך, וכן מתן בסתר לנצרכים. בין

"בית רייספלד" כיום, לאחר השלמת שימורו חזיתו, שיחזור חלקו האמצעי ובניית מבנה חדש בחלקו האחורי המחופה במתכוון בזכוכית שחורה להבדילו מהמבנה הלבן

השאר, הם הקימו קרן מלגות לתלמידי מצטיינים של גמנסיה "הרצליה" בתל-אביב.

את הבית ברחוב הירקון 96 הם בנו בשנת 1935. תכנן אותו האדריכל פנחס ביז'ונסקי (1885-1992), מאדריכלי "הסגנון הבינלאומי" (הבאוהאוס) שאיפין את הסגנון האדריכלי של הבנייה בתל-אביב, "העיר הלבנה", בשנות ה-30. ביז'ונסקי, שהמבנה המפורסם ביותר שתכנן בתל-אביב הוא ביתו של הצייר ראובן ראובן ברחוב ביאליק, עיצב גם את ביתו שלו ברחוב עין ורד 4 (בין הרחובות בלפור ומזא"ה, ליד בית שטראוס), שהשתמר עד היום כבניין באוהאוס קלאסי.

קרל רייספלד יכול היה להרשות לעצמו לקנות בשנות ה-30 ברחוב הירקון היוקרתי שני מגרשים צמודים, הצופים אל פני הים מעל טיילת הרברט סמואל, בדיוק מול המגרשים שעליהם ניצב כיום מלון "דן". ביז'ונסקי תכנן שם מבנה סימטרי בן ארבע קומות - קומה מסחרית תחתונה ומעליה שלוש קומות מגורים - בצורת האות H. זה היה מבנה בן שני אגפים המחוברים ביניהם באמצע, כשבין שני האגפים מפרידה גינה פנימית. המרפסות עם מעקות הברזל בחזיתו של המבנה, הפונות לרחוב הירקון, עוצבו בצורה מעוגלת, שייחדה את המבנה והבדילה אותו מהמבנים האחרים ברחוב.

גלגולים רבים עבר רחוב הירקון, אחד הארוכים ברחובות תל-אביב, הנמשך היום מגן צ'ארלס קלור בדרום ועד מגרשי התערוכה הישנים בצפון, מאז ימי תל-אביב הקטנה ועד היום. תקופת הזוהר שלו הייתה בשנות ה-30 של המאה שעברה, בתקופות העלייה השלישית והרביעית, כאשר גם יהודים אמידים ואדריכלים מפורסמים ממרכז אירופה עלו לארץ ובנו את תל-אביב. אז היה הרחוב חזיתה הייצוגית של "העיר הלבנה" אל מול פני הים.

"בתי הרחוב הפונים אל הים היו פניה של תל-אביב", אומר אדריכל השימור פרופ' אמנון בר אור. "תל-אביב הייתה אז סממן מובהק של המהפכה הציונית. היא הייתה העיר העברית-ציונית הראשונה ופניה היו כלפי הים - מערבה.

"בית רייספלד" ברחוב הירקון 96 בשנות ה-70 של המאה שעברה, כשעדיין התגוררו בו דיירים ובקומתו המסחרית פעלו עסקים כמו משרד להשכרת רכב וסלון כלות

תל-אביב של אז לא מתכתבת עם המזרח. היא מתכתבת עם הים. המבט מערבה היה מבט תרבותי שאיפין את המהפכה הציונית. והבתים ברחוב הירקון, מאלבני צפונה, שהיוו את השורה הראשונה של בתי העיר לבאים מצד מערב, נושאים מעבר לערכי הנדל"ן והאדריכלות ערכים תרבותיים-רוחניים. לכן יש לרובם חשיבות תרבותית שאין שני לה. זה חלק מהדי. אנאיי. של העיר הלבנה. בזכותם, בין השאר, העניקה אונסק"ו לתל-אביב את התואר של 'אתר מורשת תרבות עולמית'. "אחד המבנים הייצוגיים האלה הוא הבית ברחוב הירקון 96, שנקרא בשעתו "בית רייספלד".

תרומה למגורי סטודנטים

מי שבנו את הבניין היו קרל ואלה רייספלד, שעל שמם נקרא גם הבניין - "בניין רייספלד". קרל רייספלד היה חרשתן ותעשיין עשיר בפולין, שעלה לארץ בשנות ה-30 של המאה ה-20. את רוב כספו שהביא עימו לארץ השקיע בקניית פרדסים ברחובות, בראשון לציון ובאיזור הכפרים הערבים כפר עאנה וחיריה, ממזרח לתל-אביב, שרק בשנות ה-40 הוקם לידם כפר אונו שהפך לימים לקריית אונו. רעייתו, אלה, ילידת רוסיה, הייתה בתו של זלמן דוד לבונטין, מחלוצי